

Huiszwaluwtil Moergestel, broedseizoen 2019

Inventarisatie

Op verzoek van Sovon is deze huiszwaluwtil gedurende het hele broedseizoen 1x/week gemonitord door tellers van vogelwerkgroep IVN Oisterwijk en vogelwerkgroep Midden-Brabant¹. Hiervoor is een lijst opgesteld waarbij iedere week 2 tellers ingeroosterd waren waarvan minstens één teller ervaring had met huiszwaluwen. Er werd minimaal één uur per keer gemonitord waarbij de tellers ieder één helft van de til in de gaten

hielden. In principe probeerde men dinsdag, woensdag of donderdag te inventariseren. Soms was dit niet mogelijk waardoor de tijdsperiode tussen de bezoeken iets varieert. De monitoring is begonnen in week 16 (20 april), de laatste controle was week 37 (14 september). Totaal 22 weken². De waarnemers hadden vooraf geen informatie over eerdere waarnemingen om zo objectief mogelijk te zijn.

Geschiedenis

November 2016 is deze til door ons geplaatst aan de Scheerman, tegenover Regenbeemdeke. In de nabijgelegen wijk broedde een huiszwaluwkolonie die ieder jaar kleiner werd omdat boeiboorden werden vervangen door trespa en er veel nesten verwijderd werden. Meteen in 2017 werd in 5 kommetjes succesvol gebroed (4-11-13-18-21³). Het jaar erop waren 7 kommetjes bezet (3-4-17-18-21-22-28). Onduidelijk is hoeveel broedgevallen er waren, en zo ja, of deze geslaagd waren of niet. In de wijk werd nog één natuurlijke nestkom gevonden.

Resultaten 2019

Rond 1 mei zagen we de eerste huiszwaluwen, meestal alleen. Pas half mei werden er 7 koppeltjes gevormd en vanaf eind mei werden de eerste eitjes gelegd. Daarnaast zagen we af en toe invliegers in sommige van de andere nestkommen. Nestkom 16 werd half mei druk bezocht en op 1 juni werd er door de waarnemers zelfs code E1⁴ genoteerd (= eileg). Maar de daarop volgende weken waren er geen waarnemingen van huiszwaluwen meer bij deze kom. Wel noteerden we zekere broedgevallen in nestkom 3-4-9-13-17-18-22.

In de 2^e helft van juli noteerden we 2 nestkommen met minstens drie jongen en 4 nestkommen met minimaal 2 jongen. Helaas mislukte het broedsel in kom 4. Daar zaten 2 dode jongen klemvast in de uitvliegopening. De grootste verrassing zagen we echter bij kom nr. 16. Na 7 weken zonder ook maar een huiszwaluw bij deze kom gezien te hebben, zagen we in week 29 en 30 minstens 3 jongen in deze kom die regelmatig gevoerd werden. Zeer verrassend!

¹ B van Beerendonk, J. Wolfs, MJ Verbeeten, K vd Logt, G vd Weerden, J Op 't Hoog, G vd Kaa, M. Bertens, H Peters, B Keukens, J Vlegghert, H Vlegghert, M Craane, C Hermsen, H Nilsen

² Resultaten per inventarisatieronde, zie bijlage 3

³ Zie bijlage 2 voor de nummering van de kommetjes

⁴ De codering is volgens Sovon. Zie bijlage 1

Nestkom 16 en 17, in beide kommetjes zitten jongen

Nestkom 4: 2 dode huiszwaluwjongen in de uitvliegopening

Na het uitvliegen, was al snel duidelijk dat er een tweede broedperiode volgde. In kom 3 en 18 werden vrijwel meteen na uitvliegen weer eitjes gelegd. Daarnaast waren er broedgevallen in kom 2-21-26-28. Totaal dus 6 late of 2° broedsels.

Vier broedsels waren succesvol, met minimaal 8 jongen. Waarschijnlijk is het broedsel in kast 28 mislukt. In die kom hoorden we kleine jongen in week 28. De weken erna werd steeds N1 genoteerd maar uiteindelijk hebben we er nooit grote jongen gezien. Ook in nestkom 21 waren de waarnemingen dusdanig dat we hier geen etiket op durfden te plakken.

Conclusies:

- Gebroed in 12 kommetjes
- 11 geslaagde broedgevallen (7 in de eerste periode, 4 in de tweede periode vanaf half juli), minstens 25 jongen.
- Eén mislukt broedgeval met 2 dode jongen (mogelijk is er één jong uitgevlogen)
- 2 kommetjes met onzekere waarnemingen die niet te interpreteren zijn

Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Nr. 9	Nr. 13	Nr. 16	Nr. 17	Nr. 18	21	22	26	28
	2 jongen	2 dood	2 jongen	3 jongen	3 jongen	2 jongen	2 jongen		3 jongen		
2 jongen	2 jongen						2 jongen	??		2 jongen	??

Overig:

- De halve kommetjes zijn niet gebruikt om op te metselen. Wel worden ze regelmatig gebruikt als uitkijk-/rustplaats
- Er is geen poging gedaan nestkommen zelf te metselen, wel zijn sommige invliegopeningen wat verder dichtgemetseld
- In sommige nestkommen werden af en toe huismussen waargenomen, geen broedgevallen
- In de nabijgelegen wijk zijn dit jaar geen huiszwaluwnestplaatsen aangetroffen
- Er is geen lokgeluid meer gebruikt na de eerste bewoning in 2017
- In het weiland waar de til staat, lopen schapen, geen ander vee

C7⁵

N4

Sommige nestkommetjes zijn bewust iets van de bovenrand afgehangen om de vogels metselgelegenheid te geven. De huiszwaluw lijkt echter geen bezwaar te hebben tegen deze open rand.

⁵ Zie codering in bijlage 1

Bijlage 1: codering Sovon

NESTCODES			
NESTBOUW	B1	Nest minder dan de helft af	LET OP! * Sluit elk legsel af met een C-code (nacontrole)!
	B2	Nest meer dan de helft af	
	B3	Nest af (inclusief kunstnesten)	
EIFASE	E1	Oudervogels wisselen elkaar frequent af, vogels blijven slechts enkele minuten op nest (eileg)	
	E2	Adult ca. 45 min. op het nest, oudervogels wisselen elkaar vervolgens af, geen gevechten bij de ingang (eieren bebroed)	
NESTJONGENFASE	N1	Jongen gevoerd door oudervogels en/of adulten verlaten het nest met poepzakjes en/of jongen met kale kopjes en oranje bekjes zijn zichtbaar in de nestopening (kleine jongen)	NACONTROLE
	N2	Jongen gevoerd door oudervogels en/of jongen bij nestopening zichtbaar met verenpluimpjes aan beide kanten van de kop (halfvolgroeide jongen)	
	N3	Jongen gevoerd door oudervogels en/of volledig bevederde grote jongen zichtbaar in nestopening (grote jongen)	
	N4	Jongen af en toe gevoerd door ouders en/of grote, volledig bevederde jongen vliegen in en uit nest	
C1	Nest succesvol, jongen (waarschijnlijk) uitgevlogen		
C2	Nest mislukt (geen jongen uitgevlogen), oorzaak onbekend		
C3	Nest mislukt, vroegtijdig afgefallen		
C4	Nest mislukt, opzettelijk door mens verwijderd		
C5	Nest mislukt, eieren of jongen gepreedeerd, vul indien bekend predator in bij opmerkingen		
C6	Nest mislukt, gekraakt door andere soort, vul soort in bij opmerkingen		
C7	Nest mislukt, door andere bekende oorzaak (vul in bij opmerkingen)		

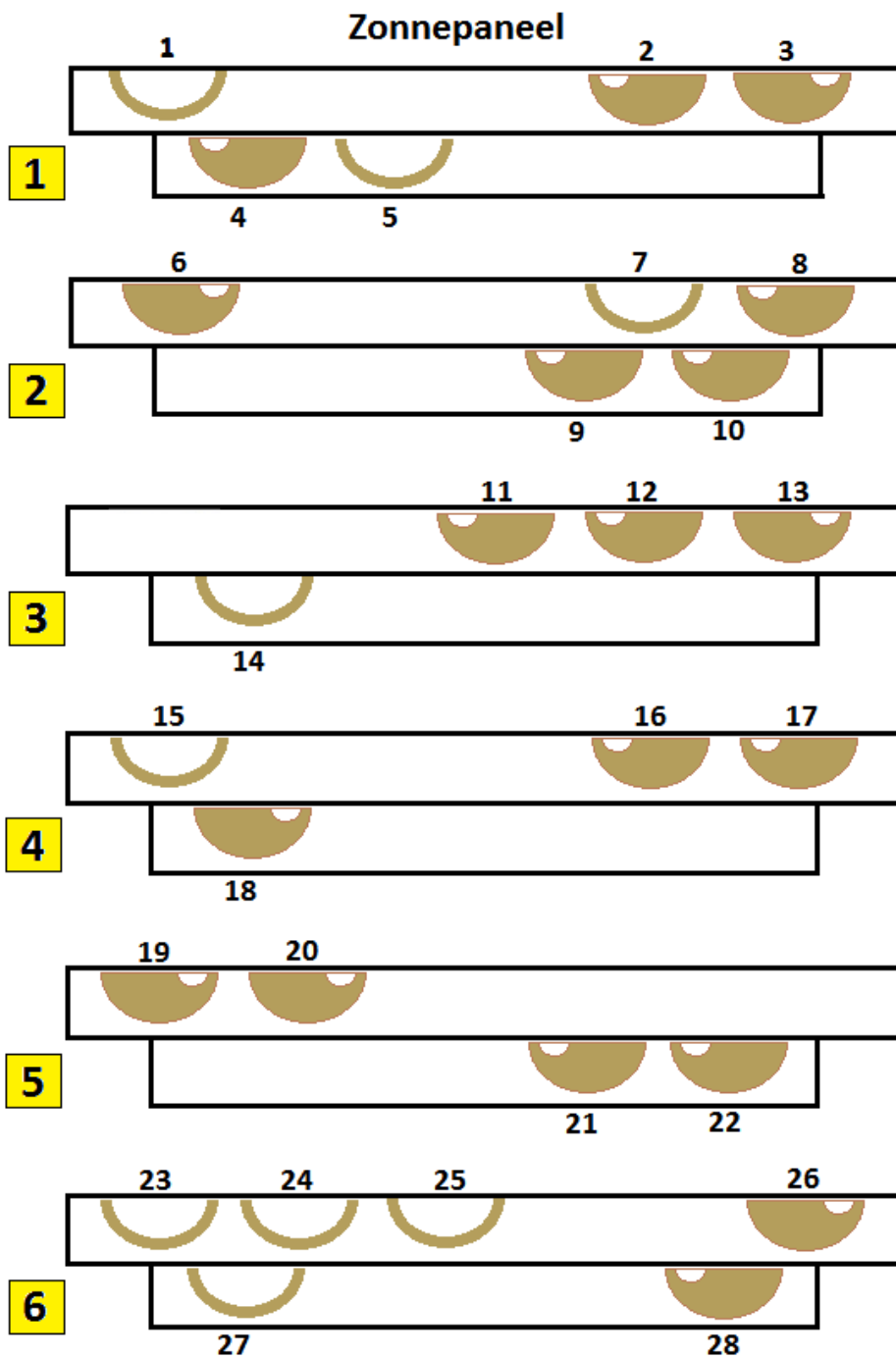

Geen code of B1 (nest nog niet af) maar wel een perfecte uitkijkpost, kommetje rechtsonder is verder dicht gemetseld

N2: regelmatig waren de jongen hier zichtbaar

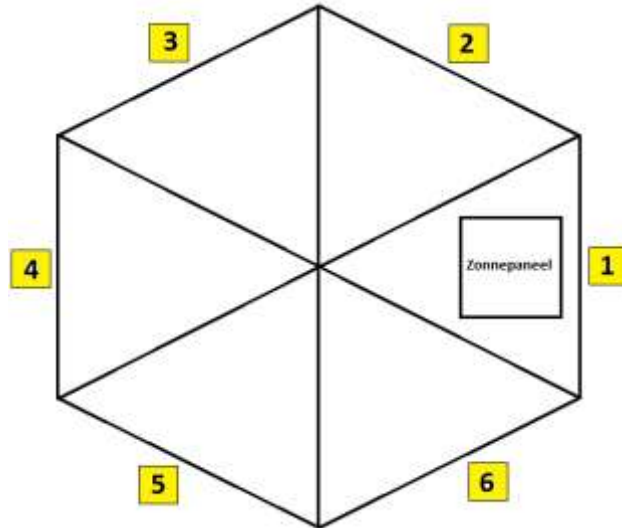
Bijlage 2: schematisch overzicht nestplaatsen Zwaluwtil De Scheerman Moergestel

Kunstkommetjes, genummerd zoals in het schema

Cascoringen, genummerd zoals in het schema

1-6 De gele nummers zijn de secties. Sectie 1 zijn de ribbels onder het zonnepaneel. En dan tellen tegen de klok in.

Bijlage 3: waarnemingen per week

		nestkom2	nestkom3	nestkom4	nestkom9	nestkom13	nestkom16
week 16	20-apr						
week 17	24-apr						
week 18	1-mei		koppel				invlieger
week 19	8-mei		1 hz	1 hz			aanhaker
week 20	16-mei		koppel	koppel		koppel	koppel
week 21	22-mei		E1	E1			
week 22	1-jun		E2	E2	aanwezig	E2	E2??
week 23	10-jun		E2 of N1	E2 of N1	E2 of N1	E2	
week 24	15-jun		N1	N1	N1	N1	
week 25	19-jun		N1	N1	N1	N1	
week 26	26-jun		N2	N2	E2	N3	
week 27	1-jul		N3	N2	N1	N3	
week 28	10-jul		N3	N3	N1	N4?	
week 29	18-jul		N3	C7		N3-N4	N3
week 30	24-jul	E2	C1		N2-N3?	N4	N3
week 31	1-aug	E2	E1		N3	C1/E1?	
week 32	11-aug	N1	E2		C1?		
week 33	15-aug	N1	N2				
week 34	21-aug	N	N				
week 35	28-aug						
week 36	3-sep	N3					
week 37	14-sep	N4	N3				
		1x gebroed	2x gebroed	1x mislukt	1x gebroed	1x gebroed	1x gebroed

		nestkom17	nestkom 18	nestkom 21	nestkom 22	nestkom26	nestkom 28
week 16	20-apr			1 hz in-uit	koppel		
week 17	24-apr				invlieger		
week 18	1-mei	invlieger		21 of 22?	21 of 22?		
week 19	8-mei			aanhaker	koppeltje		
week 20	16-mei	koppel	koppel	aanhaker	koppel		
week 21	22-mei		E1?	aanwezig	E1		
week 22	1-jun	E1?	E2	aanhaken	E2		
week 23	10-jun	E2	E2		E2		
week 24	15-jun	1x aanhaken	N1		N1		
week 25	19-jun	E2	N1		N1		
week 26	26-jun	N1	N1		N2		
week 27	1-jul	N3	N2	E2	N3		
week 28	10-jul	N3	N3	E2?	N3		N1
week 29	18-jul	N3	N3		N3	E2	N1
week 30	24-jul	N3	N3	N4	N4	E2-N1	
week 31	1-aug	C1/E1?	C1/E1?	N1	C1/E1?	N1	N1
week 32	11-aug	E2	E2	N2		N1	N1
week 33	15-aug		N1	N1		N1	N1
week 34	21-aug		N	n	invliegers	N1	N1
week 35	28-aug						
week 36	3-sep		N3			N1-N2	
week 37	14-sep		N4			N3	
		1x gbroed	2x gbroed	1x gbroed?	1x gbroed	1x gbroed	1x mislukt?

Tekst: Hannie Nilsen

Foto's: Jan Wolfs, Marie-José Verbeeten, Rik Denissen

